

XVIII² pap. II + 591 ff. 32,5 x 20 cm vaz. soudobá

Moderní foliace provedena při katalogizaci. — *Písmo*: Několik pisařských rukou. — *Vazba*: Původní vazba. Dřevěné desky potažené vepřovicí se slepotiskovou ornamentální výzdobou. Na přední a zadní desce vyobrazení P. Marie s malým Ježíšem (zlacení už vybledlo). Měděné spony. Na f. 4r nalepený mědirytinový portrét zakladatele piaristického řádu Josefa Kalasanského: "*Vener. servus Dei P. Joseph a Matre Dei olim Calasantius, Aragonensis Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Fundator. Obiit Romae Ao 1648 25 Augustii Aetat. 92. J. C. Sartorius scul*". — *Historie kodexu*: Rukopis patřil podle exlibris na předním přidešti knihovně kroměřížské koleje: "*Bibliothecae Cremsiriensis Scholarum Piarum*".

**[Acta beatificationis et canonizationis P. Josephi Calasantii
Clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum
Piarum fundatoris]**

(a) f. 1r-455r "Sacrorum Rituum Congregatione eminentissimo & reverendissimo D. Cardinali Carpineo Romana beatificationis et canonizationis venerabilis servi Dei P. Iosephi a Matre Dei Clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum fundatoris Positio super dubio an constet de virtutibus, theologalibus et cardinalibus in casu et ad effectum, de quo agitur. Romae MDCCII. Typis reverendae Camerae Apostolicae"

Opis tisku: Sacrorum rituum Congregatione emo, & rmo d. cardinali Carpineo Romana beatificationis, & canonizationis ven. serui Dei p. Iosephi a Matre Dei ... Positio super dubio an constet de virtutibus theologalibus, & cardinalibus in casu, & ad effectum, de quo agitur. Romae : typis Reuerendae Camerae Apostolicae, 1702, který ovšem nebylo možné dohledat ve sbírkách ČR. Tisk citován podle italského souborného katalogu Instituto Centrale per il Catalogo Unico delle biblioteche italiane e per le informazioni bibliografiche (ICCU). Na f. 1v je uveden obsah rukopisu: "*Index totius positionis factum concordatum: 1. Informatio ... A; 2. Summarium ... B; 3. Catalogus testium ... C; 4. Series eorum, quae distribuuntur per numeros in summarium ... D; 5. Animadversiones ... E; 6. Responsiones ... F; 7. Summarium additionale ... G*". V archivním fondu mikulovských piaristů uloženém dnes v Moravském zemském archivu jsou dochovány další tištěné materiály týkající se kanonizace Josefa Kalasanského. Např. informace kardinála Ulderica Carpinea z roku 1648, viz Moravský zemský archiv Brno, Piaristé Mikulov, sig. Ba 2.

f. 362r-364v "Catalogus testium in processibus examinatum & iurium productorum ..."

Seznam svědků, kteří svědčili před komisí v souvislosti s kanonizačním procesem Josefa Kalasanského.

f. 364v-365v "Series eorum, quae distribuuntur per numeros in summario. Ortus et gesta venerabilis servi Dei ..."

f. 366r-377v "Animadversiones"

f. 378r-403v "Responsio ad animadversiones"

f. 404r-409v "Summarium additionale"

f. 404r-418r "Responsio iuris"

"Eminentissime et reverendissime domine. Quamvis in responsione facti et iuris plenissime sublatae, videantur omnes difficultes excitatae a reverendissimo domino promotore in suis egregiis animadversionibus adversus heroitatem virtum huius servi Dei ..."

f. 419r-442r "Beatissime Pater. Inter informandum, cum alias haec venerabilis Dei servi Patris Iosephi a Matre Dei canonizatio erat in Sacra Congregatione proponenda, et non fuit proposita ..." x "... Prosper de Lambertinis Sacri Consistorii advocatus, revisa Andraes Pierius subpromotor fidei"

f. 444r-455r "Indiculus eorum, quae in hac responsione adducuntur ex summario"

Listy Josefa Kalasanského psány většinou italsky. Na konci latinsky zápis z generální kapituly minoritů konventuálů konané 21. května 1695, viz marginální poznámku na f. 454v.

(b) f. 456r-590r "Sacrorum Rituum Congregatione eminentissimo & reverendissimo D. Cardinali imperiali Romana beatificationis & canonizationis venrabili servi Dei P. Iosephi a Matre Dei Clericorum regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum fundatoris Animadversiones novae cum responsionibus facti & iuris nec non novo summario super dubio an constet de virtutibus, theologalibus & cardinalibus in casu et ad effectum, de quo agitur. Romae MDCCXIV. Typis reverendae Camerae Apostolicae"

Opis římského tisku z r. 1714. Na f. 507v-508r dvě prázdné strany, avšak bez ztráty textu, na což upozornil písař na f. 507v nahoře vlevo poznámkou: "*nihil deest*".

f. 523r-590r "Summarium novum et responsivum super dubio"

Na konci (f. 589v-590r) katalog knih uložených v archivu řádu v Římě: "*Catalogus voluminum seu librorum in generali archivo religionis Scholarum Piarum Romae existentium*".

Opis římských tisků z let 1702-1714 obsahujících posíť a další materiály ohledně beatifikace a kanonizace zakladatele piaristického řádu Josefa Kalasanského (1557-1648) [lat. Iosephus de Calasanz; ita. Giuseppe de Calasanzio; his. José de Calasanz], který byl roku 1748 beatifikován a roku 1767 kanonizován. Srov. rukopis MP 36.

2.-8.

MP 2-8

XVIII¹ Mikulov? pap. 7 svazků 30,5 x 19 cm vaz. soudobá

Původní paginace. Číslo stránek označují pouze samotný text výkladu. Úvody a rejstříky k jednotlivým biblickým knihám nejsou číslovány. — *Vazba*: Původní kožená vazba s rámcem.

**[Expositiones super totam Bibliam secundum sensum
litteralem et spiritualem]**

T. 1. [Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium]

První svazek obsahuje výklady 5 knih Mojžíšových (Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium).

p. 1-317 [Genesis]

"Praefatio in librum Genesis pars I. § I. Moyses author Genesis. Autoritas Moysis confirmata est per sua miracula"

"Caput I. Sensus literalis. Prima die creavit Deus caelum et terram, et consequenter lucem"

"Sacra scriptura est una scaturigo vitae et luminis: et id, quod s. Paulus dixit de Verbo Dei, hoc potest dici de suo verbo: In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi (Col. c. 2, v. 3) ... [p. 1] 1. In principio creavit Deus caelum

et terram; hoc est, quod Deus inceperit creationem mundi per creationem caeli et terrae. S. Augustinus enim inquit: litterae sacrae maximeque veraces ita dicunt: in principio creavit Deus caelum et terram, ut nihil antea fecisse intelligatur ..." x [p. 305] " (Caput XLIX. ... vocavit autem Jacob filios suos et ait eis) ... [p. 317] ... docuitque christianos continuo suspirare verius hanc civitatem sanctam et spiritualem: cuius rex veritas, lex charitas, cuius modus aeternitas. Finis"

Na f. 16v-18r chronologická tabulka biblických dějin ("*Tabula chronologica Genesis*"). Na konci rejstřík: "*Index rerum principalium contentarum in libro Genesis*".

p. 1-127 [Exodus]
"Liber Exodi. Praefatio. §. I. Nexus Genesis cum Exodo. Unde provenit, quod Deus elegerit pro se populum hebraicum et dederit illi legem suam"
"Auctoritas librorum Moysis, et qualitates extraordinariae, divinae et humanae, quae apparuerunt in sua persona, fuerunt representatae in prefatione Genesis ... [p. 1] Libri Exodi caput I. Sensus literalis et spiritualis. V. 1. 2. 3. Scriptura hic enumerat undecim filios Jacob, qui venerunt in Aegyptum, non computando Joseph ..." x "... (Caput XL.) ... Efflagitat mansuetudinem et patientiam, ut perseveret usque in finem. Finis libri Exodi"

Na konci rejstřík: "*Index rerum principalium contentarum in libro Exodo et Levitico*".

p. 1-50 [Leviticus]
"Animadversio. Nomen, subjectum, divisio Levitici: relatio sacrificiorum antiquae legis, cum sacrificio legis novae"
"Liber Leviticus hebraice Vaicra. Caput I. sensus literalis"
"Hic liber appellatur Leviticus, quia tractat de toto, quidquid respicit sacrificia, expiationem peccatorum, sacerdotium, festa et alias res eius modi, quae pertinebant proprie ad tribum Levi ... V. 2. Homo, qui obtulerit ex vobis hostiam Domino de pecoribus &c. ..." x "... (Caput XXVII.) ... Et hoc fecit dicere unum ex antiquis Patribus: hoc non est perdere, sed est lucrari multum, dum Deo datur res aliqua, ut ei reddantur testimonia pietatis religiosae et amoris sinceri, quem

illi debemus. Lucrum est pietatis nomine facere sumprum (Tertull. in Apolog. c. 30). Finis huius libri"

Za výkladem knihy Leviticus rejstřík ke knize Numeri: *"Index rerum principalium contentarum in traductione et explicatione huius sequentis libri Numeri"* .

p. 1-101 [Numeri]
"Praefatio libri Numerorum"
"Liber Numeri hebraice Vajedabber. Caput I. sensus literalis & spiritualis"
"Liber Numerorum est quartus ex libris per Moysem scriptis. Fuit autem sic nominatus propter numerationem, quam Moyses fecerat ex omnibus Israelitis ... V. 1. Locutusque est Dominus ad Moysem in deserto Sinai in tabernaculo foederis ..." x "... (Caput XXXVI.) ... Nam spiritus Dei, sicut dicitur etiam, illis detexit et fecit discernere totum, quidquid erat proprie tempore legis, ab illo, quod conveniebat cum novo testamento, ad quod illi jam pertinebant, juxta sacram dispositionem cordis sui: desiderium enim eorum erat de novo testamento. Finis libri Numeri"

p. 1-133 [Deuteronomium]
"Admonitio"
"Liber Deuteronomii hebraice Elle Haddebarim. Caput I. sensus literalis et spiritualis"
"Deuteronomius est liber quintus Pentateuci; id est ultimus ex quinque libris canonicis a Spiritu Sancto Moysi dictatis ... V. 1. Haec sunt verba, quae locutus est Moyses ad omnem Israel trans Jordanem in solitudine campestri contra mare rubrum ..." x "... (Caput XXXIV.) ... in suis excellentissimis scriptis, tanquam modela admiranda, quam omnes debent imitari. Finis libri Deuteronomii"

Na konci výkladi knihy rejstřík: *"Index rerum principalium contentarum in hoc libro Deuteronomii"* .

T. 2. [Josue, Judicum, Ruth, Regum, Paralipomenon, Esdrae, Judith, Esther]

Druhý svazek obsahuje výklady starozákonních knih Jozue, Soudců, Rut, Královských, Paralipomenon, Ezdráš, Judit a Ester.

p. 1-88 "Admonitio de libro Josue"

"Libri Josue"

"Hic liber portat nomen Josue, quia continet historiam totius, quidquid contigit sub ductu huius capititis, nimirum populi Dei, intra spatium septemdecim annorum ... V. 1. Et factum est post mortem Moysi &c. Moyses nominatus est servus Domini et Josue appellatus est minister Moysis ..." x "... (Caput XXIV.) ... Si enim ille est, qui composuit hunc librum, videtur facile, quod aliquis alius addiderit id, quod concernit suam mortem, quod etiam jam est dictum de hoc, quod respicit etiam mortem Moysis in libro Deuteronomii. Finis libri Josue"

Na konci výkladu rejstřík: *"Index rerum principalium contentarum in libro Josue"* .

p. 1-87 "Animadversio de libro Judicum"

"Liber Judicum"

"Quemadmodum historia, quae portat nomen Regum, continet id, quod gestum est toto tempore gubernii principum, qui gubernabant in Israel, sic etiam liber Judicum continet historiam huius, quod contigit inter hunc populum toto tempore, quo habuerunt iudices pro suis capitibus ... V. 1. Post mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum ..." x "... (Caput XXI.) ... Et cur quis admirabitur, quod faciat tum ingentes rapinas in animabus; siquidem producit aliquando externe tam terribiles effectus. Finis libri Judicum"

Na konci výkladu knihy rejstřík: *"Index rerum principalium contentarum in libro Judicum et Ruth"* .

p. 1-9 "Admonitio de libro Ruth"

"Liber Ruth"

"Liber Ruth est quasi una species additionis, quae facta ad librum Ruth; Hebraei antiquitus non faciebant exinde, nisi unum librum; quia in effectu quidquid continet, transivit ad tempus, quo iudices gubernabant populum Dei ... V. 1. In diebus unius iudicis, quando iudices praeerant, facta est famus in terra ..." x "... (Caput IV.) Et hoc reddidit Ruth, sicut ecclesiam, matrem regum; siquidem ex sua stirpe prodixit David. Finis libri Ruth"

p. 1-285 "Admonitio in primum et secundum librum Regum. Excellentia librorum Regum. Exempla sancte et acceptabiliter inseruunt. Cur Deo permiserit, ut David cadat. Explicatio, quae additur huic historiae"

"Liber primus Regum. Caput I. sensus literalis & spiritualis"

"Scriptura sacra, juxta notam s. Augustini, non solum est admiranda in sua profunditate, ob sapientiam et veritates, quas includit ... V. 1. Fuit vir unus de Ramathaimsophim &c. ..." x "... (Liber quartus Regum ... Caput XXV.) ... siquidem sola charitas est, juxta hunc magnum sanctum, quae detegit seu aperit portam ad intelligentiam veritatis. Non intratur in veritatem, nisi per charitatem, ita S. Augustinus. Finis quarti Regum"

Výklad čtyř knih Královských, dnes 1. a 2. Samuelova a 1. a 2. Královská. Na konci výkladu připojeny dva rejstříky, jeden pro 1. a 2. knihu Královskou a druhý pro 3. a 4. knihu Královskou.

p. 1-84

"Admonitio super duos libros Paralipomenon"

"Liber primus Paralipomenon; henraice Dibre Haiamim; latine Omissionum seu Oblivionum in libros Regum"

"Hi libri nominantur a graeco vocabulo Paralipomenon, quod significat res omissas seu oblitas ... V. 1. 2. &. Adam, Seth, Enos &c. Hoc primum caput Paralipomenon et octo sequentia nihil continent, nisi genealogias ..." x "... (Caput XXXVI.) ... non insultet verbis servorum Dei; et non expectet, pro ut hic dicitur: donec ascenderet furor Domini in populum eius, et esset nulla curatio. Finis secundi libri Paralipomenon"

Za výkladem připojen rejstřík ke dvěma knihám Paralipomenon.

p. 1-21, 1-29

"Admonitio pro primo libro Esdrae"

"Liber primus Esdrae"

"Admonitio pro secundo libro Esdrae seu Nehemiae"

"Liber Nehemiae, qui est secundus liber Esdrae. Caput I. sensus literalis et spiritualis"

"Esdras erat Saraie magni pontificis, quem Nabuchodonosor curavit occidi Reblathae cum pluribus aliis, postquam cepisset Jerusalem combussisset eam una cum templo ... Nehemias filius Helechia, erat de stirpe sacerdotali ..." x "... ut nimirum se respiciant, quasi essent revera respectu illius servi inutiles, postquam omnia fecerint, quae illis mandata; quia non fecerunt, nisi id, quod erant obligati facere. Finis secundi libri Esdrae"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-48 "Admonitio super librum Tobiae"
 "Liber Tobiae"
 "Liber Tobiae non fuit omni tempore respectus, tanquam pars scripturarum
divinarum ... V. 1. Tobias ex tribu et civitate Nephthali (quae est in superioribus
Galilaeae supra Naasson post viam, quae ducit ad occidentem in sinistro habens
civitatem Sephet) ..." x "... (Caput XIV.) ... quia obediendo suis consiliis, est
ipsum agnoscere pro suo patre. Audite filii mei patrem vestrum. Finis libri
Tobiae"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-43 "Admonitio de libro Judith"
 "Liber Judith"
 "Dicimus rem eandem de hoc libro Judith, quam de libro Tobiae ... V. 1.
Arphaxad itaque rex Medorum subjugaverat multas gentes imperio suo ..." x
"... (Caput XVI.) ... et ambulant per viam salutis, quam ibi detegunt et inveniunt
tandem vitam veram, ad quam suspirant. Finis libri Judith"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-59 "Admonitio in librum Esther"
 "Liber Esther"
 "Non inveniuntur in hebraico, nisi novem prima capita libri Esther,
quod induxit aliquos antiquos illum non ponendum in numerum librorum
canonicorum ... V. 1. In diebus Assveri, qui regnavit ab India usque Ethiopiam
super centum viginti septem provincias ..." x "... (Caput XVI.) ... nempe
omnia haec grandia exempla temporum praeteritorum quorum lectio non debet
terminari speculatione simplici, sed debet esse in aestimatione cordis et pro
incremento pietatis solide et digne christianismo. Finis libri Esther"

Za výkladem následuje rejstřík.

T. 3. [Job, Psalmi]

Třetí svazek obsahuje výklady starozákonních knih Job a Žalmů.

- p. 1-178 "Praefatio in librum Job"
"Liber Job"
"Liber Job fuit semper receptus in ecclesia tanquam liber canonicus; id est, faciens partem sacrarum scripturarum, quae serviunt pro stabilienda fide nostra ... V. 1. Vir erat in terra Hus, nomine Job, et erat vir ille simplex et rectus ac timens Deum et recedens a malo ..." x "... (Caput XLI.) ... sed ut respiciamus hanc remunerationem temporalem ob patientiam Job, tanquam figuram huius gloriae aeternae, quam Jesus Christus proposuit omnibus suis discipulis tanquam praemium omnium suorum laborum. Finis libri Job"

Za výkladem následuje rejstřík ke knize Job.

- p. 1-593 "Psalmi David. Cum explicatione extractu ex sanctis Patribus & authoribus ecclesiasticis. Praefatio"
"Liber Psalmorum David"
"Plures omnino mirabuntur comparere hanc novam traductionem psalmorum post tot alias usque in praesens editas; et hunc novum commentarium Psalterii post illum sancti Augustini, qui editus in Gallia ante plures annos, qui includit totam moralitatem christianam ... Psalm I. Hic psalmus non habet titulum. David tamen, juxta potiore partem interpretum, est eius author. Et facit in illo excellentem exhortationem ad pietatem, intuitu verae beatitudinis, quae est eius remuneratio ..." x "... (Psalmus CL.) ... ut omnis natura uniatur simul, ut offerat unum sacrificium generale gratiarum actionum creatori. Finis Psalmorum"

Za výkladem žalmů následuje rejstřík.

T. 4. [Proverbia Salomonis, Ecclesiastes, Lib. Sapientiae, Cantica, Ecclesiasticus]

Čtvrtý svazek obsahuje výklady starozákonních knih Přísloví, Kazatele, Moudrosti, Písně písní a Ecclesiastica.

- p. 1-214 "Proverbia Salomonis. Praefatio §. I. quod Proverbia Salomonis includant unam moralitatem divinam, quod sint utilia toti mundo. Cum quali spiritu debeant legi"
"Liber Proverbiorum Salomonis, quem Hebraei Misle appellant"

"Proverbia Salomonis fuerunt semper considerata in ecclesia tanquam unus liber canonicus ..." x "... (Explicatio capitis XXXI.) ... et dum coronabis illam, quam fecisti tuam sponsam, tunc coronabis tua propria doma: Servans largita, creansque de meritis merita et cumulans tua dona coronis (s. Prosper, Carmen de ingratitudine, c. 45). Finis huius libri"

Za výkladem následuje krátké vysvětlující upozornění (*"Admonitio. Insinuaturn est in praefatione, quod aliqui textus ex ss. Patribus compendiati; quia ex iis non est acceptum, nisi quod erat necessarium pro hoc negotio, de quo tractatur ..."*) a rejstřík ke knize Přísloví.

p. 1-66 "Ecclesiastes. Admonitio. Excellentia huius libri. Sentimentum ss. Patrum super poenitentiam et salutem Salomonis"

"Ecclesiastes, hebraice Coheleth. Explicatio capitis primi"

"Hic liber fuit reveritus ab ecclesia in omnibus saeculis tanquam liber canonicus, in quo loquitur Spiritus Sanctus per os Salomonis ..." x "... (Explicatio capitis XII.) ... et quae olim debet esse nostrum nutrimentum in caelo. Ubi pascis Israel in aeternum veritatis pabulo (s. Augustinus, Confess. libro 9, c. 10). Finis huius libri"

p. 1-55 "Liber Sapientiae. Admonitio"

"Sanctitas libri Sapientiae quidem per se animadvertitur et illa est etiam approbata ab authoribus totius ecclesiae ..." x "... (Explicatio capitis XIX.) ... siquidem est praesens in corde nostro et nobis conservat illam, cum sit illemet, qui habet curam de nobis. Finis libri Sapientiae"

Za výkladem následuje rejstřík ke knihám Kazatel a Moudrosti.

p. 1-192 "Canticum Canticorum Salomonis, quod hebraice dicitur Sir Hasirim. Praefatio"

"Liber Salomonis, qui fert titulum: Canticum Canticorum, sic nominatur, secundum omnes interpretes antiquos et novos, propter suam excellentiam super alia scripturae cantica ... V. 1. Osculetur me osculo oris sui ..." x "... (Caput VIII.) ... ibi enim offertur in censum Patri in omnem aeternitatem, tanquam capiti Jesu Christi: Filio, tanquam capiti et salvatori ecclesie, quae

est suum corpus: Et spiritui sancto, tanquam sanctificatori eiusdem ecclesiae.
Finis Canticorum"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-124 "Liber Ecclesiastici Jesu filii Sirach. Admonitio"
"Prologus Ecclesiastici Jesu filii Sirach"
"Jesus filius Sirach author Ecclesiastici erat de Jerusalem ... Multorum nobis et
magnorum per legem et prophetas aliorumque, qui secuti sunt illos, sapientia
demonstrata est ..." x "... (Explicatio capitis LI.) ... et dum tempus adveniet,
accipietis remunerationem, quae vos reddet beatos et aeternos, sicut ipsum
Deum. Finis huius libri Ecclesiastici"

Za výkladem následuje rejstřík.

T. 5. [Prophetae maiores]

Pátý svazek obsahuje výklady starozákonních knih Proroků.

- p. 1-127 "Praefatio in Isaiam prophetam §. I. quod autoritas prophetarum sit proba
securissima religionis christianae"
"Prophetia Isaiae"
"Antequam fiat locutio de Isaia, cuius hic datur traductio cum explicatione
extracta e sanctis patribus, obligatio videtur prius aliquid in genere dicendi de
autoritate prophetarum ..." x "... (Explicatio capitis LXVI.) ... ut eos perseves
a disordinibus, ad quos illorum naturalis propensio [předcházející dva napsány
dvakrát] illos induxerat, et ut nobilitent in se mirabilia suae gratiae. Finis huius
libri"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-193 "Praefatio in Jeremiam prophetam"
"Jeremias erat ex civitate Anthoth, ex tribu Benjamin de familia sacerdotali
..." x "... (Explicatio orationis Jeremiae seu capitis V.) ... Et licet sit obligatus
timere, intuitu suorum peccatorum, sed suus timor est associatus humili

orationi, quae est fundamentum suae spei, quae non potest decipi. Finis libri
Jeremiae"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-19 "Admonitio in Baruch"
"Baruch in lingua hebraica significat benedictus ..." x "... (Explicatio capitis VI.) ... Proficiamus ergo ex eius monitis salutaribus, ut exemplum ruinae Jerusalem et captivitatis suorum civium faciat nos tremere sub suis iudiciis et reddat fideiores ad complenda sua praecepta. Finis libri Baruch"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-177 "Praefatio in Ezechielem prophetam"
"Ezechiel erat de familia sacerdotali et filius Buzi. Hoc vocabulum autem Ezechiel significat in lingua sacra Fortitudo Dei ..." x "... (Caput XLVIII.) ... adhaerentes illi cum tanto fervore in pietate, cum Deus semper velit manere in eis et pariter sint digni manere semper in Deo. Finis libri Ezechielis"

Za výkladem následuje rejstřík.

- p. 1-80 "Praefatio in Danielelem prophetam"
"Daniel erat princeps sanguine de domo regum Juda, abductus in captivitatem Babylonem, totus juvenis et sicut creditur circa annum quartum regni Joacim ..." x "... (Caput XIV.) ... et in hoc populo intuebatur principaliter aliquis alius populus, cuius hic erat figura, et ad quem referebat, tanquam ad objectum omnia opera miraculosa, quae operabatur tempore legis antiquae. Finis huius libri"

Za výkladem následuje rejstřík.

T. 6. [Prophetae Minores, Machabeorum libri II]

Šestý svazek obsahuje výklady starozákonních knih Malých proroků a Makabejských.

- p. 1-206 "Praefatio in duodecim Prophetas, vulgo Minores. §. I. Actio admiranda Dei in hoc grandi numero, et in hoc autoritate sanctorum prophetarum; cum impietas paganorum non potuerit resipere huic probae convincenti de nostra religione"

"Esset quidem neccessarium hic adstruere auctoritatem prophetarum, si non haberetur in conspectu extollere excellentiam eorum scriptorum et utilitatem, quam illi exinde extrahunt, qui ea legunt cum veneratione illis debita ..." x "... (Malachias prophetas) ... et ponamus nostram gloriam nos esse non solum sectatores sentimentorum et doctrinae illorum, sed etiam imitatores sapientiae eorum actionis et sanctitatis illorum vitae. Finis prophetiae Malachiae"

V úvodu komnetáře je chronologická tabulka obsahující časové údaje působení izraelských a judských proroků (*"Tabella temporis, quo duodecim prophetae vixerunt"*). Za výkladem následuje rejstřík (*"Tabella rerum principalium, quae sunt in hoc libro"*).

p. 1-110 "Praefatio in libros Macchabaeorum"

"Est unum vinculum tam naturale inter librum Danielis et inter historiam Machabaeorum, ut nullus omnino admirabitur, si viderit simul jungi in uno solo volumine hos duos libros canonicos scripturae ..." x "... (Caput XV.) ... et quod aqua huius scientiae et sapientiae tota humana inserviat multoties, ut faciat gustare magis vinum acceptabile huius eloquentiae totaliter simplicis et totaliter divinae in... spiritus Dei. Finis libri secundi Machabaeorum"

Úvod obsahuje chronologickou tabulku a za výkladem následuje rejstřík.

T. 7. [Novum Testamentum]

Sedmý svazek obsahuje výklady Nového zákona.

p. 1-192 "Praefatio, in quo locutio de excellentia Evangeliorum: de obligatione, quam habent christiani ea legendi et quali spiritu illa sint legenda"

"Quamvis totum, quidquid comprehenditur in libris antiqui testamenti sit pro veteris Israelitis ..." x "... Finis Evangelii secundum sanctum Joannem"

Výklad evangelií psán ve dvou sloupcích se formálně liší od výkladu starozákonních knih. Komentář k biblickému textu je psán na způsob interlineární glosy.

p. 1-106 "Praefatio"

"Quando publicabatur compendium moralitatis Evangelicae, non fuerat propositum aliquid simile faciendi, super epistolas s. Pauli, aut super residuum Novi Testamenti ..." x "... amore puro et disinteressato pro tua ecclesia et uno

desiderio continuo regni sui Patris, cui sit honor, gloria et imperium in saecula saeculorum Amen. Finis Actuum Apostolorum"

p. 1-412 [Expositio epistolarum]
"Epistola S. Pauli ad Romanos"

Výklad epištol neobsahuje úvody k jednotlivým knihám. Za výkladem následuje rejstřík, avšak pouze k epištolám sv. Pavla ("*Index omnium epistolarum sancti Pauli apostoli*").

p. 1-58 "Apocalypsis sancti Joannis apostoli"

Za výkladem následuje rejstřík k ostatním epištolám ("*Index epistolarum & capitum contentarum in hoc libro Novi Testamenti*").

Výklady biblických knih (7 dílů). Jelikož rukopisné svazky neobsahují žádné provenienční ani jiné poznámky, nelze přesněji určit dobu vzniku ani autora spisu. Odkazy na biblické knihy a církevní autority in margine a na konci jednotlivých knih rejstříky.

9.

MP 9

post 1686 Česko pap. [1], 231 pp. 27 x 20,5 cm vaz. soudobá

Původní paginace začíná na verso prvního folia. — *Skladba*: Na začátku a na konci složka se třemi, resp. dvěma dvoulisty. Jinak osm složek po osmi dvoulistech. Na konci snad chybí jedna složka, protože v obsahu na začátku jsou uvedeny odkazy na p. 238 a p. 261, ačkoliv rukopis končí na p. 231. Strany 230-232 prázdné. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba.

**[Varia Ordinem Clericorum regularium pauperum Matris
Dei Scholarum Piarum concernentia]**

(a) p. 1-19 "Apologia P. Bartholomaei a S. Francisco Aegidio antea Bressam A. V. P. Cremonensis presbyteri pauperum ministro Dei Scholarum Piarum"

Na recto p. 1 (paginace začíná až na straně verso) je obsah apologie.

(b) p. 20-22 "Institutum congregationis Paulinae Scholarum Piarum, quale esse debeat"

(c) p. 22-29 "Relatio abiurationis haeresis, quae detecta est Florentiae a P. Mario nostro Sacrae Inquisitionis tribunali, ob quam revelationem pro oblata sanctis suae gratiae petiit provincialatum Florentinum. Unde initium factum est omnis turbationis religionis nostrae. Excerpta est haec abrenuntiatio ex actis Sacrae Inquisitionis Florentiae per Patrem Sigismundum Regulum a sancto Silverio olim Regulum Silverium Coccapani filium Joannis Coccapani patricii Florentini doctoris utriusque iuris et professori matthae. ... cum praefatus Pater esset assessor sacrae inquisitionis ... A. di 28 di Novembre 1641 ..."

p. 23-29 "Il canonico Ricasoli"

(d) p. 29-75 "Origo turbationis excitatae in religione nostra, ex charta archivii generalis manu propria venerabilis nostri fundatoris scripta"

Obsahuje mimo jiné tyto části: *"Non esse institutum Scholarum Piarum destruendum."* - *"Constitutioni de chierici regolari poveri della Madre di Dio delle Scuole Pie."* - *"Regole comuni dell' oratione et devotione"* .

(e) p. 76-78 "Fides ordinum venerabilis patris nostri fundatoris excerptae ex originalibus in chartis bargamenis"

(f) p. 78-130 "Declarationes super constitutiones excerptae ex manuscripto proprio venerabilis nostri fundatoris conservato in archivio generali sub n. 49"

(g) p. 130-194 "Riti communi per l' essercitii quotidiani da osservarsi in tutte le case de poveri della Madre di Dio delle Scuole Pie"

Pod titulem poznamenáno: *"Excerpti sunt ex archivio generali sub n. 49"* .

(h) p. 194-202 "Meditationi per l'oratione mentale per tutti i giorni della settimana, mattina, e sera"

(i) p. 202-208 **[Decreta et precepta fundatoris]**

Nařízení zakladatele piaristického řádu regulující život v piaristických kolejích.

p. 202-203 "Praeceptum venerabilis patris nostri fundatoris de ordinando archivio in singulis domibus"

Poznámka pod titulem: *"excerpta ex originali per propria manus conservata in archivio generali"* .

- (j) p. 208 "Officia specialia domus sancti Pantaleonis scripta propria manu venerabilis nostri fundatoris"

Speciální officia řádové koleje sv. Pantaleona v Římě sídle generála řádu.

- (k) p. 208-209 "Attestatio manu propria venerabilis nostri fundatoris subscripta quando et qualiter fiat renovatio votum"

- (l) p. 209-216 "Regulae pro iuvenibus collegii Nazareni. Costituzione del Collegio Nazareno"

Řád piaristické koleje v Římě ("*Collegio Nazareno*"), která byla otevřena roku 1630.

- (m) p. 216-223 "Obedientiales pro ministris propria manu ... fundatoris scriptae"

Obsahuje mimo jiné: Formula Julii cardinalis pro superiore in terra Poli. - Formula P. Camilli generalis. - Dichiaratione del ... fundatore come si dere portare il rettore Grente provinciali. - Patentes pro visitatore ... fundatoris. - Patentes pro provinciali ... fundatoris. - Commissio causae ... fundatore. - ... pro sanctis locis visitandi. - Facultas transeundi ad aliam religionem ... fundatoris. - Patentes pro novis foundationibus ... fundatoris. - Restitutio in pristinum statum a ... fundatore.

Výpisky z rukopisů, listů a dalších materiálů (převážně italsky, méně latinsky) uložených zejména v generálním archivu v Římě (srov. p. 29, dále viz **Zemek a kol.**, Piaristé v Čechách, s. 227-228) týkající se života a řádu v piaristických kolejích. Některé listy (např. případy porušení slibu čistoty) byly původně zapečetěny.

10.

MP 10

1802 Mikulov pap. I + 133 ff. 23 x 18,5 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. — *Skladba*: Složky na f. 100-129 jsou menšího formátu (215 x 170 mm). Byly přivázány dodatečně. Patrně i první složky rukopisu vznikly samostatně a byly svázány až později. — *Písmo*: Humanistická kurzíva. Několik písařských rukou. — *Vazba*: Původní polokožená vazba. Na hřbetu štítek: "*PHISICAE*".

- (a) f. 2r-99v **[Elementa physicae]**

"Praefatio. Elementa physicae aggressuro illud idemtidem ob oculos mihi versatur, ut quod praeceptores artium scientiarumque peritissimi in votis

habebant unice, brevitae, qua fieri potest, succinctissimae uterer ... in qua concinandae virorum celeberrimorum nostri aevi Brissonii, Fourcroy, Jacotot, ..., Vega, Bade, de la Plaue etc ..."

Předmluva na f. 2r podepsána: "*datum Nicolspurgi Calend. Novembris 1802. Silverius Faulkal.*" Autorem rukopisu byl piarista moravského původu Faulkal, řádovým jménem Silverius a S. Fulgentio, nar. ca 1760, do řádu vstoupil ca 1778, zemř. 25. července 1805 (viz **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 164 - uvádí však "*Fankal*" místo Faulkal). Na f. 4v doplněna (jiným inkoustem) německá poznámka o literatuře k fyzice a matematice z let 1815-1816.

f. 5v-48v "Physica generalis"

Obsahuje tři části: Pars I. De corporum proprietatibus; Pars II. Mechanica seu dynamica; Pars III. Statica seu de aequilibrio corporum (A: geostatica; B: hydrostatica).

f. 48v-99v "Physica specialis"

Obsahuje tři části: Pars I. De igne; Pars II. De aere; Pars III. De electricitate.

(b) f. 100r-129v "Astronomia"

"Prolegomena. I. Astronomia est scientia astrorum seu corporum totalium hoc universum constituentium, eorumque phenomena, motus et motuum causas invesigat ..." x "... (Caput III. De meteoris) ... IV. De arte nautica, gnomonica et chronologia. scientiis ax astronomia derivatis legatur Bode. J. E. Bodi Erläuterung der Sternkunde 13. Abschnitt"

Učebnice a cvičebnice fyziky, chemie a astronomie z mikulovského gymnázia. O tom, že rukopis sloužil k výuce, svědčí marginální poznámky a u některých kapitol poznámky typu: (např. f. 52r) "*Ternio V.*" apod.

11.

MP 11

1805-1806 Litomyšl pap. I + 92 ff. 23 x 18,5 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. Folia 42-90 jsou prázdná. — *Vazba*: Původní polokožená vazba. Na vazbě nalepený štítek s textem: "*Conamina poetica poetarum Litomissliensium 1806*".

**"Conamina poetica poetarum Litomyssliensium [1805-]
1806"**

- (a) f. 1r-27v "1. Amor ab apicula punctus juxta anacreontem ... Josephus Letfuss ..." x "...
100. In potaterem aegrotantem ... Vincentius Golda"

Pod číslem 26. je epitaf "*in defunctum*" na jméno Ludvík Broulík. Chronostich odkazuje na rok 1805.

- (b) f. 28r-41r "Centuria secunda"
"1. Anacreontis Oda I. versu hexametro ... Franciscus Maly ..." x "... 49.
Ecloga"

- (c) f. 91r-91v "Vota ad ... parohi Sebranic Ignatii Lojola Tychii Ignatius Faltis poeta vovet.
die 30. Julii"
"... excipe vota pater, quae quaeso spernere noli, quantumvis tenui sint ea
scripta stylo"

Báseň na počest sebranického faráře. Jde patrně o obec Sebranice 13 km jižně od Litomyšle.

Téměř každá báseň, epigram či ekloga je podepsána studentem litomyšlského piaristického gymnázia. Rukopis obsahuje 33 jmen studentů: Josephus Letfuss, Josephus Praesident, Joannes Grosspetter, Antonius Letfuss, Josephus Wessner, Josephus Dupal, Carolus Langer, Franciscus Homola, Antonius Svatosch, Joannes Hoffmann, Franciscus Lana, Augustinus Geviner, Franciscus Tobisch, Joannes Wischniak, Franciscus Maly, Joannes Nediele, Joannes Schembera (f. 12r-12v, 32r-32v), Joannes Jiráček, Josephus Kral, Mathias Süsser, Vincentius Golda, Antonius Dufka, Ignatius Homman, Adamus Schindler, Mathias Stöhr, Wenceslaus Jahoda, Franciscus Seipel, Josephus Zalesky, Josephus Dreml, Ignatius Kunert, Joannes Michele, Josephus Dupal, Franciscus Wolf. Jména nejsou obsažena v **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, ačkoliv prokazatelně někteří z nich byli piaristy jako například Josef President (1790-1865), řádovým jménem Germanus, dále viz **Skřivánek**, K osvícenskému pojetí, s. 11, 30-31. Jenom někteří (např. Antonín Letfus, Josef Šembera, František Homola nebo Johann Grosspetter, pozdější farář v Cerekvici) jsou uvedeni v publikaci k dějinám litomyšlského gymnázia jako studenti filozofie, **Štěpánek**, Dějiny c. k. vyššího gymnázia v Litomyšli, s. 158- 236. Básně občas obsahují chronogramy a chronostichy. Název rukopisu je převzat z vazby.

1790-1800 Česko pap. I + 92 ff. 22,5 x 18 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. — *Vazba*: Původní polokožená vazba se štítkem na hřbetu: MATHEMATISCHE AUSZÜGE. Na šesti přílohách nákresy, na něž je odkazováno v textu rukopisu. — *Historie kodexu*: Na přední předsádce nalepené mědirytinové erbovní exlibris: "*Heinrich von Nimptsch*" .

**"Mathematische Auszüge " [Geometrie, Gnomonik,
Astronomie u. a.]**

- (a) f. 1r-87r "Von dem Gebrauch des Proportional Zirkels. Nro. 1: Eingegebene Linie in so viele gleiche Theile zu theilen, als man will"
"Man nimmt mit einem gewöhnlichen Zirkl die Weite der ganzen gegebenen Linie ..." x [f. 82v] " Beschreibung der inneren Structur einer zu astronomischen Observationen bestimmten Perpendicul-Uhr des Herrn Hugonii ... absonderlich das letzte zu diesem Begrief billich disen Liebhabern zu recomendieren sind. O.A.M.D.G"
- (b) f. 88r-91v "Nachtrag zur Gnomonic gehörig"
"Die Zeit in Grad Minuten und Secunden des Aequatoris und im Gegentheile jede Theile vom Aequatore in die Stunden, Minuten und Secunden der Zeit zu verwandeln ..." x "... Es wird wohl die Horizontal-Uhr die erste Stunde des Morgens und die letzte des Abends determiniren, unter ... wird es doch in Ansehung der letzten Morgen- und der ersten Abendstund die von dem längsten Tag über der Uhrfläche dependiren nicht eins sein"

Popis měřicích přístrojů a astronomických pomůcek, slunečních i kyvadlových hodin, busoly, přístroje na měření perel aj. Na přílohách nákresy přístrojů. Název rukopisu převzat z vazby.

1803 Mladá Boleslav pap. II + 142 pp. 22,5 x 18 cm vaz. soudobá

Původní paginace. — *Vazba*: Původní kožená vazba se zlaceným hřbetem a štítkem na hřbetu: NAVIS CALASANCT. SERVAT.

Emericus Praschek a S. Hedvica: "Navis Calasactiana dum animorum lucra salutis viam juventutem docendo quaerit ab hoste infernali exagitata, sed auspice Deo duce Francisco Xaverio Frise Scholarum Piarum per Bohemiam et Moraviam praeposito provinciali rectoribus domorum ducibus illius succenturiatis in portum deducta, atque eidem admodum reverendo Patri praeposito provinciali ceterisque reverendis patribus Nicolsburgi in comitis provinciae congregatis a patre Emerico Praschek ejusdem instituti alumno, qua par est reverentia. A. R. S. 1803 mense Majo D.D.D."

p. 1-11 "Ad admodum reverendum ac eximium patrem Franciscum Xaverium Frise Scholarum Piarum per Bohemiam et Moraviam praepositum provincialem ceterosque admodum reverendos patres capitulares Emericus Praschek a S. Hedvige. De elucubrando praesenti carmine mecum dum deliberarem admodum reverendi patres capitulares ..." x "... vestra hac judicii aequitate confirmatus hunc ego conatus mei fructum ducam maximum; quod, qui patres navim Calasactiam in portum Deo auspice Xaverio duce invexerunt, iidem gratulantis de hoc triumpho Emerici officia esse aliquo apud se loco voluere. Neo-Boleslaviae die 1. Maji A.R.S. 1803"

p. 12-126 "Argumentum et synopsis libri I."
"Juventus studiosa annorum plurium spatio curis Calasactianis ad inquirendum beatorum regnum satis jam instructa portu tandem solvit ..." x

"... Et longum meriti populis testetur amorem, Concordique lyra et concordii pectore dicunt"

p. 127-139 "Eucharisticon a Calasactianis in portum ex naufragio deductis Deo, bonorum omnium auctori, cantatum. Ode Horatiana"

Latinská alegorická báseň. Autorova dedikace je na p. 11 datována *"Neo-Boleslaviae die 1. Maji A.R.S. 1803."* František Prášek přijal řadové jméno Emericus a S. Hedvica (1744-1807). Řeholní sliby složil 11.10.1762 v Lipníku nad Bečvou. Zemřel v Mladé Boleslavi 20.6.1807, viz **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 76. Franciscus Xaverius a S. Gerardo, vlastním jménem Joannes Frise (1741-1809), se narodil v Litomyšli, řeholní sliby složil roku 1758 v Lipníku nad Bečvou a roku 1785 byl v Litomyšli zvolen provinciálem. Tím byl až do roku 1803, kdy odstoupil. Viz **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus. Vol. I., č. 117, s. 169-170 a **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 88.

14.-18.

MP 14-18

1734-1736 Mikulov pap. 5 svazků 1. I + 295; 2. I + 263; 3. II + 193; 4. 306 ff.; 5. II + 710 pp. 20 x 16 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. — *Vazba*: Původní polokožená vazba. Na předním a zadním přideštit zbytky červeného pečetního vosku.

[Expositiones super totam Bibliam]

1. "Tomulus I. in Pentateuchum"
Časové údaje na f. 235r: *"die 28 Decembris 1734"*. Na f. 270r: *"Nicolspurgi an. 1735. die 9. Januarii"*. Na f. 294r: *"Nicolspurgi 1735. die 15. Januarii"*.
2. "Tomulus II. Josue, Judicum, 4. Regum, 2. Paralipomenon, 2. Esdrae, Tobiae, Judae, Estherae, 2. Machabeorum"
Chronologické údaje na f. 24v: *"Nicolspurgi an. 1735. die 23. Jan. mensi."* Na f. 48r: *"Nicolspurgi an. 1735. die 30. Jan."* Na f. 206r: *"Nicolspurgi die 30. Martii hora prima pomeridiana 1735"*. Na f. 215r: *"Nicolspurgi die 4. Aprilis hora 10. matutina 1735"*. Na f. 225r: *"Nicolspurgi 1735. die 7. Aprilis hora 7. matutina"*. Na f. 262r: *"Nicolspurgi 1735. die 17. Aprilis hora 5 1/2 pomeridiana"*.

3. " Tomulus III. Job. Psalmi. Proverbiae. Ecclesiastes. Canticorum. Sapientiae. Ecclesiasticus"
Na f. 105v: "*Nicolspurgi die 25. Junii 1735*" . Na f. 192v: "*Nicolspurgi an. 1735. die 11. Augusti*" .
4. " Tomulus IV. Prophetas maiores et minores"
Na konci výkladů jednotlivých knih časové údaje (místo, den a hodina) o dokončení psaní poznámek. Např. na f. 102v: "*an. 1735. die 22. Octobris*"; na f. 127v: "*Nicolspurgi 1735. die 7. Novembris*" ; na f. 219r: "*Nicolspurgi 1735. die 24. Novembris*" ; na f. 306r: "*Nicolspurgi 1735. die 24. Decembris*" .
5. " Tomulus V. In 4. Evangeliarum & Acta Apostolorum [Epistolae, Apocalypsis] "
Na konci výkladů jednotlivých knih časové údaje (místo, den a hodina) o dokončení psaní poznámek. Např. na p. 146: "*Nicolspurgi die 26. Januarii. 1736*" ; na p. 703: "*Nicolspurgi an. 1736. die 6. Junii. ... ADL*" .

Výklady jednotlivých biblických knih napsané v Mikulově. V latinském textu se často objevují hebrejská a řecká slova. Autorem je anonymní piarista, který byl zřejmě učitelem na mikulovském piaristickém gymnáziu. U datací se občas objevuje zkratka ADL (ad Dei laudem?). Srov. rukopisy MP 22 a MP 23, které jsou psány touž rukou.

19.

MP 19

ante 1711 Litomyšl pap. III + 179 ff. 20,5 x 16 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. — *Skladba*: Podle kustodů na f. 1-82 (A-G) a na f. 83-172 (A-Q) se zdá, že rukopis je složen ze dvou původně samostatných částí. — *Písmo*: Humanistická kurzíva a polokurzíva. Časté střídání písařských rukou. — *Vazba*: Lepenková vazba, hřbet stržen. Perokresby.

Na konci vložený dopis z 11. června 1742, který napsal Eugenius a Matre Dei ze strážnické koleje ("*Straznitii 11. Junii anno 1742 ... Eugenius a Matre Dei Scholarum Piarum pro tempore vicerektor cum toto Straznicensi collegio*") převorovi servitů v Králíkách ("*venerabili religioso ac eximio patri Sacri Religionis Ordinis Servorum Beatissimae Virginiae Mariae observantissimi conventus Grulichensis priori dignissimo patri in Christo ...*").

Athanasius a S. Josepho: [Geometria et physica]

(a) f. 2r-82v [Elementorum Euclidis libri I.-VI.]

"Liber I. Elementorum Euclidis. Tractat in eo Euclides praecipue de triangulis planis rectilineis ..." x "... Parabolam mechanice describere ... Hyperbolicam lienam describere ..."

(b) f. 83r-90v "Optica"

"Optica est scientia versans circa radios visuales ..." x "... (Hypothesis 20) ... Umbra corpori opaco propinquior, est obscurior. Omnia constant experientia"

(c) f. 93r-136v "Catoptrica"

"Catoptrica graece, latine specularia, nihil aliud est, quam recondita quaedam facultas, ea speculorum ope exhibendi, quae omnem humanis intellectus captum excedere videntur ..."

(d) f. 137r-159v "Dioptrica"

"Dioptrica, ut praemisum est, agit de radio refracto, sive luminis, sive coloris ..."

(e) f. 160r-172v "Phonocamptica"

"Phonocamptica est doctrina agens de reflexione soni ..." x "... Ad huius imitationem ipse Kircherus construxit sibi infundibularem tubum ex horto collegii Romani in cubiculum suum deductum"

Záznam přednášek z piaristické koleje v Litomyšli. Majitelem rukopisu byl Eugenius Sebastianus a Matre Dei, vlastním jménem Stanislav Remedius Sebastianus z Častolovic (1680-1762), který byl žákem litomyšlského rektora Athanasia a S. Josepho, vlastním jménem Joseph Langer (1650-1711). Podle poznámky v rukopise MP 20 jde o výpisky z knih zmiňovaného Athanasia, které byly doplněny jeho výkladem ("*ab eodem explanata atque tradita*"). Athanasius a s. Josepho byl významným matematikem a astronomem, po němž zůstalo několik rukopisných děl původně uložených dílem v mikulovské koleji a dílem v genrálním archivu v Římě. Rukopis patří ke skupině rukopisů psaných touž rukou jako MP 20, MP 44, MP 45. Eugenius a Matre Dei je rovněž autorem rukopisu MP 25. Viz **Schaller**, Kurze Lebenbeschreibung, s. 42 a 94; **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus, Vol. I., s. 130-131, č. 89, Vol. II., s. 20-21; **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 43 a 79 a **Zemek a kol.**, Piaristé v Čechách, s. 235-236.

1710 Litomyšl pap. III + 190 ff. 20,5 x 15,5 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. Folia 180-189 prázdná. — *Písmo*: Mnoho písařských rukou. — *Vazba*: Lepenková vazba byla vytvořena slepením listů ze souvěkých německých a patrně i latinských rukopisů. — *Historie kodexu*: Na předním přidešší provenienční poznámka: "*P. Eugenii a Matre Dei Scholarum Piarum sacerdotis sub admodum reverendo patre Athanasio a S. Josepho pro tempore rectore anno 1710 ex libris ejusdem admodum reverendi patri descripta, et ab eodem explanata atque tradita*" .

Na konci rukopisu volně vložený list: "*Typus eclipsis Lunarisi anni 1757 die 31 Julii hor. 0. min 38. sec. 34. mane. deducto calculo ex tabulis astronomicis reverendi patris Athanasii a S. Josepho Schol. Piar. per patris Cyprianum a S. Cornelio S.P. ad meridianum Gemnischtiensem*". Autorem výpočtu je významný piaristický astronom Ignatius Cyprianus a S. Cornelio, vlastním jménem Ignác Kautsch (1729-1803), který pocházel z Litomyšle a tam i zemřel. Část jeho díla vyšla tiskem, viz **Horányi**, *Scriptores Piarum Scholarum*. Vol. 2., s. 192-195; **Viñas**, *Index Bio-Bibliographicus*. Vol. II., s. 247-249, č. 520; **Fischer**, *Verzeichnis der Piaristen*, s. 108 a **Zemek a kol.**, *Piaristé v Čechách*, s. 238.

**Athanasius a S. Josepho: [Geometria et astronomia P.
Athanasii Langer a S. Josepho]**

- (a) f. 2r-31r "Pars. De resolutione triangulorum"
- (b) f. 34r-35v "Tabula continens centum selectarum setllarum longitudes et latitudes ad completum annum 1700"
- (c) f. 38v-47v "De proportionis duorum arcuum"
- (d) f. 49r-102v **[De Lunariae mutatione et stellis fixis]**
 - "Problemata concernentia stellas ferias"
 - "De Noviluniis et Pleniluniis"
 - "De quadraturis " [Lunae]
 - "De eclipsibus " [Lunae]
- (e) f. 104r-131v "Astronomia observatrix"
- f. 125r-131v "De reformatione calculi ecclesiastici ad mentem s. patrum"

Athanasius a S. Josepho si dopisoval s genrálem řádu v Římě ohledně reformy velikonočních tabulek, viz **Zemek a kol.**, Piaristé v Čechách, s. 236.

(f) f. 137r-145v "Πλεα των σχηματων ισοπεριμετρων"

"De figuris isoperimetris"

(g) f. 149r-157v "De resolutione triangulorum rectilineorum"

(h) f. 158r-179r "De transmutatione figurarum"

Na předešlý uvedení piaristé jsou Joseph Langer (1650-1711), řádovým jménem Athanasius a S. Josepho, a Stanislav Remedius Sebastianus z Častolovic (1680-1762), řádovým jménem Eugenius a Matre Dei, pozdější zpovědník a vychovatel Adama hraběte z Trautmannsdorfu v Jemništi, viz **Schaller**, Kurze Lebenbeschreibung, s. 42 a 94 a **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus, Vol. I., s. 130 a Vol. II., s. 20. Rukopis patří do skupiny rukopisů MP 19, MP 44 a MP 45, které obsahují dílo Athanasia a S. Josepho. Eugenius a Matre Dei napsal (překlad) také rukopis MP 25.

21.

MP 21

1687 Prievidza pap. II + 140 pp., [2] příl. 20 x 15,5 cm vaz. soudobá

Původní paginace. Strany 79-80 a 84 prázdné. Na konci neúplné. — *Písmo*: Rukopis je psán touž rukou jako rukopis MP 35. — *Vazba*: Původní kožená vazba se slepotiskem. Na hřbetu štítek: "*Geometra practicus*". Četné perokresby v textu rukopisu.

Na konci volně vložené dva listy: geometrické nákresy a model měřícího přístroje.

Lucas Mösch a S. Edmundo: "*Geometra practicus compendio exhibitus Prividiae in Scholis Piis a. d. 1687*"

p. 1-140 Geometra practicus compendio exhibitus Baymocii in arce penes Prividiam anno immensi Verbi Divini in terris nati 1687. Pro illustrissimis D. D. comitibus Pálffy per P. L. a S. E. [= Lucas a S. Edmundo] e Scholis Piis
"In geometriam practicam. Prolusio 1. De nomine ac divisione geometriae ...
[p. 85] De usu circini proportionalis, multum utilis pro quamplurimis universae prope matheseos, pyroboliae etc. praxibus ac problematibus solvendis. Scripsit

de hoc circino Adrianus Metius Alcmarianus ..." x "... (Liber VI. De geometria practica) ... ///

Poslední list je zčásti přilepen k přidešti. Rukopis není úplný.

Na titulní straně slovo "Pro" a "per P. L. a S. E." dopsáno jinou ale soudobou rukou. Tento titulní list byl přelepen stručnějším: "*Geometra practicus compendio exhibitus Prividiae in Scholis Pius A. D. 1687*". Podle monogramu "P. L. a S. E." přichází z piaristů v úvahu pouze Lucas [Moesch, Mösch] a S. Edmundo (1651-1701), původem z Mohuče a vlastním jménem Joannes Jacobus Mösch, viz **Schaller**, Kurze Lebenbeschreibung, s. 33-34; potvrzuje to i **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus. Vol. I., s. 252-253, podle nějž byl Moesch mj. i vychovatelem u hraběte Karla Pálffyho v Bojnici u Prievidze. Lucas a S. Edmundo zemřel roku 1701 v Mikulově. Na přední předsádce poznámka modrým inkoustem: "*Rukopis latinsky psané učebnice geometrie z r. 1687 na latinském piaristickém gymnáziu v Mikulově* [slovo "Mikulově" přeškrtnuto a opraveno na "Prievidzi"] *na Moravě*".

22.

MP 22

1727 Mikulov pap. II + 433 ff. 19,5 x 15,5 cm vaz. soudobá

Skladba: V rukopise je přivázáno pět lístků s poznámkami (folia 1, 13, 43, 57 a 77 jsou bis), které jsou volně vložené nebo se uvolnily z vazby. *Vazba*: Původní kožená vazba s tkanicemi.

[**Tractatus X theologi ad mentem Summae theologiae D.
Thomae Aquinatis. Vol. I. Tractatus I.-VI.**]

f. 1r-433v "Praefatio. Magister in docendo diminutus, aut ignarus, aut ignarus in iudicio discipulorum habetur ..."
ADL [srov. signatury MP 14-18] 22. *Julii 1727 conscriptum. Dictatum 2. Septembris*

Přednášky z mikulovské piaristické koleje. Výklady teologické sumy Tomáše Akvinského. Autorem a písařem rukopisu je zřejmě tentýž učitel mikulovského piaristického gymnázia jako v případě rukopisů MP 14 až MP 18, které obsahují výklady biblických knih. Na konci rukopisu na f. 433r kolofon.

1728 Mikulov pap. I + 384 ff. 19,5 x 15,5 cm vaz. soudobá

Vazba: Původní kožená vazba s tkanicemi.

**[Tractatus X theologici ad mentem Summae theologiae D.
Thomae Aquinatis. Vol. II. Tractatus VII.-X.]**

f. 1r-383r "Tractatus VII. De virtutibus theologicis ..."

Anno 1728. die 18. Maji Nicolspurgi in collegio nostro Scholarum Piarum

Přednášky z mikulovské piaristické koleje. Výklady teologické sumy Tomáše Akvinského. Autorem a písařem rukopisu je zřejmě tentýž učitel mikulovského piaristického gymnázia jako v případě rukopisů MP 14 až MP 18, které obsahují výklady biblických knih. Na konci posledního traktátu na f. 383r kolofon. Tamtéž (f. 382v) je pod formulářem žádosti o dispensi k uzavření manželství z důvodu blízké příbuznosti ("*modus petendi dispensationem in impedimentis matrimonii*") uvedeno jméno "*Franciscus a S. Paulo Clericus Reg. Schol. Piar.*" Schaller, Viñas ani Fischer jej nezmiňují.

1723-1724 Litomyšl pap. IV + 670, 400 pp. 19,5 x 15,5 cm vaz. soudobá

Původní paginace. — *Vazba:* Původní kožená vazba s tkanicemi. Na p. 287 perokresba "*arbor consanguinitatis*". — *Historie kodexu:* Na přední předsádce informace, že rukopis pochází ze souboru rukopisů piaristy Hermanna a S. Francisco: "*Ex M.S. Patris Hermanni a sancto Francisco Schol. Piar. Sacerdotis*". V rukopisu volně vloženo několik popsaných listů.

**Heřman Absdorfský: "Theologia moralis tripartita ad usum
neo-theologorum compilata a P. Hermanno [Absdorfský]
a S. Francisco Clericorum Regularium Pauperum Matris
Dei Scholarum Piarum sacerdote professo et ss. theologiae
professore ordinario Litomisslii anno 1723 pro prima lectione
promulgata die 12. Novembris "**

- p. 1-670 "Praefatio ad neo-theologos morales"
"Theologiae morales pars I. De sacramentis in genere & in specie"
- p. 1-261 "Theologiae morales pars III. De justitia, jure, legibus ..."
- p. I-CXXXIX "Index rerum et vocabulorum notabiliorum ad 1mam partem theologiae
moralis"

Autorem rukopisu je Hermannus a S. Francisco, vlastním jménem Franciscus Heinricus Absdorfský, který vyučoval teologii a filozofii v Litomyšli (1673-1739), kde se narodil i zemřel. Dva jeho díla vyšla tiskem, viz **Schaller**, Kurze Lebenbeschreibung, s. 55-56, **Horányi**, Scriptores Piarum Scholarum. Vol. 1., s. 1-2, **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus. Vol. I., s. 196-197, č. 144, **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 101 a **Zemek a kol.**, Piaristé v Čechách, s. 213. Na rubu titulního listu jména sedmi studentů ("*auditores*"). Životní data viz **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, passim. Údaje v závorce za jménem - (životní data, místo skonu): "*P. Valentinus a Praesentatione B. V. M.*" (1696-1739, Litomyšl), "*P. Adrianus a S. Catharina*" (1697-1737, Benešov), "*P. Caelestinus a S. Jacobo*" (1696-1770, Bruntál), "*P. Sigefridus a S. Eduardo*" (1695-1773, Strážnice), "*Fr. Michael a S. Sebastiano*" (1700-1739, Mikulov), "*Fr. Theophilus a S. Cornelio*" (1700-1728, Benešov), "*Fr. Athanasius a S. Teresia*" (1701-1762, Strážnice). Na titulní straně vpravo dole dopsán letopočet, jenž se shoduje s rokem úmrtí autora: 1739.

25.

MP 25

1738 Lipník nad Bečvou pap. MS III + 105 ff. 20 x 16 cm vaz. soudobá

Vazba: Původní polokožená vazba. V textu četné perokresby.

V rukopisu jsou volně vloženy listy, které Vl. Dokoupil označil číslem folia. Obsahují matematická cvičení a jiné texty. Na f. 101r-101v značky a zkratky použité v rukopisu ("*Nota significativa in hac arithmetica algebra speciales*"). Na f. 101v nahoře jedna notová linka s nápěvem vánoční písně: "*Hertzliebster Kinderlein worumb*").

in Krip [p] elein" . Na f. 105r-105v zápis proslovu předneseného na tereziánské akademii roku 1758: "*Prologus in Theresiana Academia ... dictus Wienae Austriae a. 1758*".

"Arithmetica algebraica"

MS

- f. 1r-105r "Arithmetica algebraica transposita est ex germanico in latinum anno 1738. Lipnitii: in domo probationis: per P. Eugenium [Sebastiani a Častolovic] a Matre Dei Scholarum Piarum protunc magister novitiorum"
- "Arithmetica algebraica. Algebra consistit in duabus principalibus partibus, videlicet in arithmetica algebraica et in ejus usu ..." x [p. 98r] " (De quadratura circuli)"

Překladatel Stanislav Remedius Sebastianus z Častolovic (1680-1762), řádovým jménem Eugenius a Matre Dei, byl později zpovědníkem Adama hraběte z Trautmannsdorfu na zámku v Jemništi. Srov. rukopis MP 20. Viz **Zemek a kol.**, Piaristé v Čechách, s. 236 .

Matematický rukopis, k němuž je přivázán starý tisk z počátku 18. století obsahující *Quadratura circuli* .

TISK

- (1) Courieuse und neue Erfindung der Quadraturae circuli, das ist: Wie der Circul mathematisch zu demonstriren und sein gerechter Inhalt zu finden sey, nebst Beyfügung eines Quadrat-Bruchs, wie derselbe gleich einem gemeinen Zahl-Bruch gesetzt und zu verstehen sey. Eisenach, Gedruckt und zu finden bey Michael Urban, Fürstl. S. Hoff-Buchdrucker [1701] 28 pp.

26.-31.

MP 26-31

ante 1747 Morava pap. 6 svazků 1. X + 412; 2. 426; 3. I + 758; 4. II + 720; 5. II + 764; 6. II + 930 pp. 20 x 16,5 cm vaz. soudobá

Původní paginace. — Vazba: Lepenková vazba. Titulní listy částečně psané červeným inkoustem.

Na začátku rukopisu je volně vložená aprobace (povolení k tisku - "*approbatio censorum*"). Je dvojí: 1. "*Ex commissione Admodum Reverendi P. Germani a S. Adalberto per Germaniam Praepositi Provincialis*

Chronologiam Historiae ... " X "... Dabam Slacoverdae [= Ostrov] in domo nostra Scholarum Piarum ad Virginem Annunciatam die 11. Julii, Anno a partu ejusdem Virginis 1747. P. Christinus a S. Caecilia p.t. vice-rector mp." 2. *"Opus, cui titulus Chronologia historiae universalis sacrae et ecclesiasticae ab orbi condito usque ad nostra tempora ... de mandato A. R. P. Guidonis ab Angelis ... per Bohemiam praepositi provincialis ... Vetro-Aquae [= Stará Voda] die 30. Novembris 1768. Zacharias a S. Elisabeth ss. theologiae Professor. Has copias cum originalibus concordare testor ... [jinou rukou] Adalbertus a S. Vito rector mp"*. Adalbertus, vlastním jménem Franciscus Bittner, se narodil 26.9.1709 ve Šternberku a dne 8.12.1778 zemřel v Mikulově. Volně vložený lístek s povolením k tisku: *"Perlustravi praesens opus, quantum ad substantiam attinet, judicaremque, salvo meliori aliorum judicio, in lucem publicam emitti posse Guido ab Angelis mp"*. Guido de Angelis, vlastním jménem Joannes Antonius Nicht (1709-1789), byl devět let rektorem v Mikulově a v letech 1766-1769 provinciálem. Sám publikoval teologická díla. Zemřel v Mikulově, viz **Schaller**, Kurze Lebenbeschreibung, s. 156-158, který uvádí, že několik svazků jeho díla *Polysema sacrae scripturae* (hebrejská frazeologie) bylo tehdy stále uloženo v Mikulově; o tomto díle podrobněji viz **Horányi**, Scriptores Piarum Scholarum. Vol. 2., s. 388-398; dále **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus. Vol. II., s. 206-209, č. 489 a **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 98-99.

Andreas a S. Tobia: "Chronologia seu historia universalis sacra et ecclesiastica ab seculorum digesta ac praecipuis Veteris et Novi Testamenti capita, illustriora ecclesiae Dei acta ... commemorans. Opus in sex tomos distributum ex sacris paginis et veterum recentiorumque auctorum monumentis collectum, atque tabulis genealogicis et elenchis chronologicis, indicibusque rerum, ac personarum copiosissime locupletatum. Authore P. Andrea a Sancto Tobia, Ord. Cler. Reg. Paup. Matris Dei Schol. Piarum sacerdote"

1. "Tomus primus continens apparatus, sive brevem institutionem ad historiae universalis sacrae et ecclesiasticae chronologiam necessarium"
2. "Tomus secundus historiam praecise sacram Veteris Testamenti complectens, ubi successione temporum recensentur orbis conditi incunabula ... usque ad Jesu Christi Salvatoris nostri natalem illigantur"
3. "Tomus tertius octo priora historiae universalis ecclesiasticae complectens secula"

4. "Tomus quartus quatuor historiae ecclesiasticae complectens secula, nonum, decimum, undecimum et duodecimum"
5. "Tomus quintus tria historiae ecclesiasticae complectens secula, decimum tertium, decimum quartum, et decimum quintum"
6. "Tomus sextus tria reliqua historiae ecclesiasticae complectens secula, decimum sextum, decimum septimum, et decimum octavum"

Šestisvazkové dílo mělo být vydáno tiskem, neboť je opatřeno aprobací z roku 1747, resp. 1768, která je vložena volně na začátku prvního svazku. Toto dílo však patrně nikdy nebylo vydáno - není evidováno v *Bibliografii cizojazyčných bohemik* (za sdělení děkuji PhDr. Anežce Baďurové z Knihovnědného oddělení Knihovny Akademie věd). Autorem byl Andreas a S. Tobia, vlastním jménem Joannes Heinrich, který pocházel z moravského Budišova. Narodil se 2.6.1696, do řádu vstoupil roku 1715, o dva roky později složil v Lipníku nad Bečvou sliby. Zemřel ve Staré Vodě 8.5.1771. Viz **Fischer**, Verzeichnis der Piaristen, s. 39.

32.

MP 32

1872-1891 Kroměříž a Mikulov pap. 229 pp. 19,5 x 16,5 cm vaz. soudobá

Původní paginace. Po straně 196 pokračuje průběžné číslování (p. 197-229) dole uprostřed strany. V horním záhlaví pokračuje číslování od p. 170. Strana 23 je ter. Za p. 229 následuje mnoho prázdných stran. — *Vazba*: Polokožená vazba. Hřbet zlacený s nápisem: *Carmina*. — *Historie kodexu*: (razítko) J. Gustav Grünes.

Na začátku rukopisu volně vložené dva listy s obsahem rukopisu.

Josef Gustav Grünes: "Carmina poetarum variorum varia variis linguis. Inchoani [spr. Inchoavi] Cremsirii 1872"

Básně a překlady básní do jazyka německého, anglického, francouzského, italského, českého, latinského a řeckého pořídil piarista Josef Gustav Grünes. Autoři básní např.: J. W. Goethe, Fr. Schiller, E. Deschamps, Barbieuex, K. J. Erben, V. Nejedlý, J. Jungmann, Horatius, Lucilius a mnoho dalších. Grünes občas cituje i časopisy, z nichž básně přebíral. Např.: *The Instructor*, *Krasořečník* apod. Na rubu titulního listu Grünesův epigram: *"Forte roges, quis sim dominus scriptorque libelli, qualia seu fuerint nomina facta mihi? Josephi nomen sacro baptismate cepi, cognomen Grünes ipse pater tribuit. Baeringen patriast, gelidis uber locus undis, milia qui novies distat ab Urbe novem. Lipnicii vestem sumpsit sancti Calasanti, Gustavus appellos nunc, pueros doceo. Nicolspurgi, sexto Nonas*

Octobres 1891. Die Übersetzung in die gotische und deutsche Sprache befindet sich auf der Seite 23a" . Srov. MP 43. J. G. Grünes, který pocházel z Perninku, obce vzdálené 13 km od Ostrova (okr. Karlovy Vary), začal psát rukopis v Kroměříži v r. 1872 a dokončil v Mikulově v r. 1891. Viz **Dokoupil**, Dějiny, s. 294.

33.

MP 33

1814-1815 Kadaň pap. 382 pp. 19,5 x 12 cm vaz. soudobá

Paginace původní, ale neúplná. — *Vazba*: Brožováno.

"Poetische Auszüge. Siebenter Theil. Kaadan 1814 und 1815"

Básně latinské, řecké, německé, italské a anglické. V Kadani bylo v letech 1802-1823 piaristické gymnázium.

34.

MP 34

post 1664 pap. II + 611 [recte 610] pp. 19 x 13,5 cm vaz. soudobá

Paginace původní jen do strany 252. Dále doplněno při katalogizaci. Chyby v paginaci: strana 165 je bis. Neuvedené strany jsou prázdné. — *Filigrán*: Heraldický filigrán na začátku a na konci rukopisu. Listy, na nichž je filigrán, liší se od listů knižního bloku. Znak hrabat z Puchheimu: čtvrcený štít se středním štítkem s břevnem, v prvním a čtvrtém poli tři snopy (2+1), v druhém a třetím korunovaný lev ve skoku. Viz **Kadich – Blažek**, Der mährische Adel, s. 107, tab. 83-84. . — *Vazba*: Původní pergamenová vazba s tkanicemi.

(a) p. 1-252 "Romanae seu mediolanensis beatificationis et canonizationis Serui Dei Glycerii a Christo abbatis Landriani ex Pauperibus Matris Dei Schol. Piarum processus factus in causa predicta Romae"

"... Ita est pro D. Jo. Laurentio Berardinello notario Felix Marcellus sub ..."

Piarista Glycerius Landriani a Christo (zem. 15. února 1618 v Římě) ovšem nebyl ani svatořečen ani blahorečen, byl jen prohlášen za ctihodného, viz Lexikon für Theologie und Kirche, VI, 370. V Moravském zemském archivu se nachází jiný rukopis rovněž mikulovské provenience obsahující život Glyceria (Moravský zemský archiv, Piaristé Mikulov, sig. Aa 4).

- (b) p. 256-560 Vita e fatti del V. P. Giuseppe [=Calasanctio] della Madre di Dio Fondatore de Poueri dell'istessa Madre di Dio delle Scuole Pie, scritta e composta dal Padre Pietro della Nunziata [=Petrus Musesto ab Annuntiatione B.V.M.] assistente generale ... Cauandola da quello hanno deposto diuersi testimonii ne suoi processi formati con autorita apostolica e da altre relationi di persone degne di fede

Autorem byl Petrus Musesto ab Annuntiatione B.V.M., jehož rukopis latinské verze životopisu byl napsán r. 1664 a od r. 1900 byl uložen v generálním archivu v Římě, viz **Viñas**, Index Bio-Bibliographicus. Vol. II., s. 346-347, č. 611 .

- (c) p. 576-608 "Vita Patris Pauli ab Ascensione, antea Pauli Ottonellii "
"Vita del Padre Paolo dell' Assuncione detto prima Paolo Ottonelli. Il Padre Paolo dell' Assuncione sacerdote della religione R.R. Padri delle Scuole Pie venne al mondo l'anno della nostra salute 1566 il 2. d'Ottobre. Suo padre fuit capitano Gio. Domenico Ottonelli ..."

Psáno italsky. Tohoto piaristu uvádí pouze **Schaller**, Kurze Lebensbeschreibung, s. 23-24 jako Paulus Ottonelli ab Assumptione B. M. V.

35.

MP 35

1676 + 1692 Prievidza pap. VIII + 143 pp. 19 x 15 cm vaz. mladší

Neuvedené strany jsou prázdné. — *Pismo*: Rukopis je psán jednou rukou totožnou s rukou písaře rukopisu MP 21, kterým byl Lucas Mösch a S. Edmundo (1651-1701). *Vazba*: Polokožená vazba. Na p. 57-120 astronomické nákresy.

U p. 32 volně přiložený list s poznámkami (additamenta).

[De astronomia et astrologia]

- (a) p. [1]-[8] "Joannis Trithemii abbatis Spanheimensis De septem secundeis, id est intelligentiis sive spiritibus orbes post Deum gubernantibus libellus"

Pouze výtah, doplněný a dovedený do roku 1676. Na konci: "*Ita Joannes Fridericus Jungius Argentinensis* " .

(b) p. 1-54 "Geographus triceps compendio exhibitus Prividiae anno 1692 "

Nad titulem nadepsáno a přeškrtnuto "*Compendium geographicum*".

(c) p. 57-120 "Compendium astronomicum tripartitum. Prividiae A. D. 1692 "

Astronomické nákresy.

(d) p. 125-143 "Astrologia " [et meteorologia]

"Astrologia est ars praedicendi futuros eventus ex astris, eorumque
qualitatibus, motibus, congressibus et similibus accidentibus ..."

Záznamy přednášek z piaristické koleje v Prievidzi. Autorem byl zřejmě Lucas Mösch a S. Edmundo.

36.

MP 36

XVII² pap. I + 587 pp. 18,5 x 13 cm vaz. soudobá

Původní paginace. — *Písmo*: Jedna písařská ruka totožná s písařem rukopisu MP 34. — *Vazba*: Pergamenová vazba. Na konci rukopisu vložený list (zřejmě opis) kardinála Carpinea z konce 17. století informující o průběhu beatifikačního a kanonizačního procesu.

**"Processus beatificationis et canonizationis venerabilis Serui
Dei Josephi [Calasantii] a Matre Dei Scholarum Piarum
generalis ac fundatoris"**

K blahorečení Josefa Kalasanského došlo roku 1748, ke svatořečení roku 1767. Srov. rukopis MP 1.

37.

MP 37

XVIII^{ex.}/XIX^{in.} pap. 153 ff. 18,5 x 12 cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. — *Vazba*: Lepenková vazba.

**"Pars II. De praeceptis decalogi secundae tabulae. De
restitutione. Directiones practicae pro confessariis"**

(a) f. 3r-71v "Praecepta decalogi secundae tabulae"

(b) f. 74r-100v "De restitutione"

(c) f. 106r-148r "Directiones practicae pro confessariis variis auctoribus collectae"

Pouze 2. část příručky pro zpovědníky.

38.

MP 38

XVIII² Česko pap. 102 ff. 17,5 x 12 cm vaz. soudobá

Moderní foliace, do níž jsou započítány i tisky. — *Vazba*: Původní kožená vazba.

**[Officia Ordinis Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum
Piarum]**

K rukopisu jsou přivázána některá tištěná officia: "*Officium de preciosissimo sanguine domini nostri Jesu Christi*", 19 pp.; [*Officium*] "*In festo inventionis manus dexterae S. Stephani Regis Hungariae*", [3] ff.; "*Die XXVII. Augusti. In festo Sancti Josephi Calasantii a Matre Dei Confessoris*", 16 pp. Na jednom z nich následující impresum: "*Olomucii, Typis Josephae Hirnlianae, Factore Josepho Francisco Loserth*".

39.

MP 39

1814-1817 Mikulov? pap. I + 73 ff. 17 x 11 cm vaz. soudobá

Vazba: Brožováno. — *Historie kodexu*: Na titulní straně podepsaný vlastník: "*Franz Grünes Arzt*". Jeho synem byl zřejmě Joseph Grünes, který učil na mikulovském gymnáziu. Na přední předsádce: "*In Jahre [1]817 den Monath Dicember*".

**"Oestreichische Pharmacopoe. Mit Anmerkungen versehen
von Dr. Johann Bartholomae Tromsdorf. Erfurt 1814"**

Opis tisku: Österreichische Pharmacopoe / mit Anm. versehen von Dr. Johann Bartholomae Trommsdorf. - Erfurt : Hennings, 1814. Na f. 15r: *"Formularae Praeparatorum et Compositorum. Vorschriften der Zubereitungen und Zusammensetzungen"* .

40.

MP 40

1723 Česko pap. I + 75 ff. 15,5 x 95, cm vaz. soudobá

Foliace provedena při katalogizaci. — *Vazba*: Vazba polokožená.

**"Tyrocinium pietatis ab alumnis Scholarum Piarum
frequentari solitum et ad majus pietatis incrementum
communi usui devotorum clericorum transcriptum"**

- (a) "S. Floridi 13 Novembris. Anno 1723 die 19 Octobris sacra veste indutus a R. P. Constantino a Jesu Maria [Georgius Franciscus Alexius Jaksch, 1668-1740], cum Joanne Nepomucenus a S. Vito et Jaroslao a S. Alexio suscepti ab A. R. ac E. P. Gabriele a S. Maria Lauretana ..." x "... A. 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766 mansi superior, et fac totum sub provincialatu A. R. P. Jeremiae [Saudny a Matre Dolorosa] toto tempore durante"

Přední předsádka a přidešti. Piaristický písař a majitel této příručky pro novice si na přední přidešti a předsádce zaznamenal všechna svá četná působiště (koleje ve Slaném, Kosmonosích, Kroměříži, Praze ...) a funkce v řádu od vstupu dne 13.11.1723 (sliby 19.10.1725) až do r. 1766. Uvádí jména kromě svého těch, kteří vstoupili do řádu téhož dne.

- (b) f. 2r-22r "Preces matutinae infra eviligandum et surgendum facto signo Crucis ..."
- (c) f. 24r-39v "Regulae novitiorum religionis clericorum regularium Matris Dei Scholarum Piarum Anno 1723"

- (d) f. 41r-50r "Puncta humilitatis religioso utilia maxime et necessaria"
die 5 Novembris A. 1723 finivi
- (e) f. 51r "Copia literarum venerabilis Patris fundatoris de regulis novitiorum etiam ad
professos spectantibus ..."
- (f) f. 51v-52r "Modus reddendi rationem conscientiae ..."
- (g) f. 59r-71r **[De officio sacerdotis, acolyti, thuriferarii et ceroferarii]**
"Sacerdos celebraturus missam ex Piis Scholis toties, quoties consciam graviori
peccato obstricta sentiet ..."

41.

MP 41

XVII^{ex.}/XVIII^{in.} Česko pap. II + 146 pp. 15 x 90, cm vaz. soudobá

Původní paginace. — *Vazba*: Původní pergamenová vazba. Na hřbetu nápis: "*Idea boni regiminis*".

Étienne Binet: "Idea boni regiminis"

"Caput Primum Quale sit melius regimen an Suave, vel rigidum? Totus mundus
in hoc convenit, quod ars regendi homines sit res difficiliam inter omnia negotia
mundi ..." x "... (Cap. VIII.) Qui vult scire quid debeat facere et agere, in eum
solum debet oculos convertere, et facere, quod ipse fecit. Finis. Laus Deo"

Opis díla francouzského jezuitu É. Bineta, které původně vyšlo francouzsky (*Quel est le meilleur gouvernement ...*
Paris : 1636) a bylo později přeloženo do různých jazyků. Vyšlo anonymně i v Praze s názvem:

"Idea Boni, et Perfecti Regiminis, addito Schemate Boni Superioris In persona S. Francisci Salesii, primo scripta
gallice a Renato Franco [pseud.=Binet, Etienne] ... Dein primum donata lingua Italica, postea Latina, Opera et
studio F.B.N.O.F.F.M.R. ... Pragae : Franciscus Carolus Hladky Archiepisc. Typogr., " [chronogram 1753]
. Viz Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. T. I. col. 1502-1503 .

XVII^{med.} Česko pap. 34 ff. 15,5 x 10 cm vaz. soudobá

Na horním okraji místy značně oříznuto. *Vazba*: Původní lepenková vazba.

[Regulae Scholarum Piarum]

- (a) "Regulae auditorum qui Scholas Pias Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei frequentant ..."
- (b) "Regulae professorum ..."
- (c) "Regulae communes ..."
- (d) "Regulae prefecti studiorum inferiorum ..."
- (e) "Scribendi ad examen leges ..."
- (f) "Leges premiorum ..."
- (g) "Regulae professoris casuum conscientie ..."
- (h) "Regulae scholasticorum nostrorum ..."
- (i) "Regulae academiae ..."
- (j) "Ordo quotidianus ..."

Na konci mladší rukou: *"Ordo exercitiorum in Scholis Piiis peragendorum. In schola parvistarum ... in schola principiorum ... in grammatica"* .

1891 Mikulov pap. 118 pp. 14 x 90, cm

Původní paginace. — *Vazba*: Vazba plátěná značně poškozená. — *Historie kodexu*: (razítko) J. Gustav Grünes.

Josef Gustav Grünes: "Ernst und Scherz. Ein gotisches Liederbuch. Gedichte verschiedener Dichter, übertragen in die gotische Sprache von Josef Gustav Grünes, Priester der frommen Schulen und k. k. Gymnasialprofessor in Nikolsburg"

Josef Gustav Grünes: "Hvassei jah Hlasei. Liupabokos Gustikos. Liupa Liuparje Missaleikaize Inmaidida in þo Razda Gutiskon Josef Gustav Grüness Gudja Skauleino Gagudaizo jah Laisareis Razdo Alpjaizo at Neikaulisbaurg 1891"

Titul je napsán německy a gótsky. Rukopis obsahuje německé, gótské a české básně, srov. MP 32.

44.

MP 44

c. 1708 Litomyšl pap. III + 138 ff. 19,5 x 14,5 cm vaz. mladší

Ze staré vazby zůstal pergamenový zlomek, který byl nalepen na začátek rukopis, a jenž obsahuje titul díla. — *Písmo*: Písař rukopisu je totožný s písařem rukopisů MP 20, MP 25, MP 45 a patrně i MP 19 - Stanislavem Remediem Sebastianem z Častolovic (1680-1762), žákem Athanasia a S. Josepha, matematika a rektora litomyšlského gymnázia. *Vazba*: Vazba nová polokožená. Kresby a tabulky. Několik astronomických nákrešů perem.

Dodatečně vlepené listy většího formátu, na nichž jsou opravy Langerových výpočtů.

"Tabulae planetariae P. Athanasii a S. Jos. Schol. Piar."

(a) f. 1r-64v "Tabulae planetariae P. Athanasii a S. Josepha Scholarum Piarum sacerdotis, concinnatae Litomisslii anno Christi 1708 "

Tabulky pro výpočet pohybu Slunce a pěti planet. Na titulní straně dole poznámka ke jménu autora: "*Bohemus Landschronensis collegii Litomischliensis rector, obiit an. 1711 die 19 Martii aetatis 61 anni die et hora mortis P. Eugenio in astronomia discipulo non obscure praedictis*" .

(b) f. 65r-75v "Tabulae Lunae"

(c) f. 76r-134v "De eclipsibus in genere " [et in specie]

Tabulky zatmění viditelných v našich zemích jsou vypočteny pro celé 18. století.

f. 110v-113r "Problema. Data longitudine et latitudine alicuius loci et alterius loci saltem latitudine omnium locorum totius provinciae longitudes et latitudes per itinerariam dystantiam invenire ..."

Na f. 112r mapka s lokalizací piaristických kolejí. Na okraji zeměpisná šířka a délka.

f. 124v-130r "Tabula continens radices eclipsium tam solarium quam lunarium ..."
[f. 124r] " Sequitur tabula continens radices eclipsium tam solarium quam lunarium per 18 annos a me olim ex fundamentis Tychonicis deducta ..."

Podle rozdělení tabulky, která obsahuje výpočty zatmění pro roky 1700 až 1800, na "*eclipses ... in subiectis 18 annis*" a "*eclipses ... in assignatis annis obiter deductae ex praemissa radice 18 annorum*" lze její vytvoření položit do roku 1718, resp. 1717.

(d) f. 135r-136v "Tentamen tabularum planetarum P. Athanasii a S. Josepho S. P. in transitu Mercurii ante Solem anno 1786 die 3 Maii ... Tabulae de la Lande, quae pro hoc planeta ut praestantiores suspiciebantur. In hoc calculo utemur tabulis Solis ipsius P. Athanasii et P. Hell, pro Mercurio vero tabulas P. Athanasii adhibebimus ..."

Obsahuje opravy Langerových výpočtů na dodatečně vlepených listech většího formátu. Autorem korektur byl Eugenius a Matre Dei .

45.

MP 45

c. 1708 Litomyšl pap. VI + 134 ff. 20 x 15,5 cm vaz. soudobá

Neuvedené strany jsou prázdné. *Vazba*: Původní vazba lepenková, potažená teletinou se slepotiskem. Několik astronomických nákrešů v textu.

Do rukopisu je volně vloženo 5 listů s různými poznámkami z pozdějších let, z nichž významnější je *"Calculus eclipsis Solis et Lunae pro a. 1757 ex tabulis astronomicis P. Athanasii a S. Joseph erutus pro meridiano Litomischliensis ..."*

[Tabulae astronomicae]

- (a) f. 1v-2r "Pragmatia 1. Veram distantiam planetarum ab apogaeo, vel aphelio invenire ..."
"Pragmatia 2. ... aequationem planetarum invenire ..."
- (b) f. 3r-87r "Liber 1. continens tabulas proprias 7 planetarum, ex quibus facile ad quodcunque tempus longitudes et latitudes planetarum in numeris inveniuntur"
- (c) f. 89r-101r **[Tabulae Lunae]**
- (d) f. 102r-105v "Caput 7. De aspectibus planetarum. Aspectus sunt numero 5: coniunctio, sextilis, quadratus, triangularis et oppositio ..."
- (e) f. 113r-123v "Caput de 12 coeli domiciliis ..."

Písařem byl Stanislav Remedius Sebastianus z Častolovic (1680-1762). Srov. rukopisy MP 20, MP 25, MP 44 a snad i MP 19.

46.

RKP-0895.606

1687 Bojnice (Slovensko) pap. [6], 80, [6] pp., [1] příl. 19,5 x 15,5 cm vaz. soudobá

Původní paginace. — *Písmo*: Rukopis je psán jednou rukou latinsky humanistickou kurzivou. Humanistická kurziva. — *Vazba*: Původní polokožená vazba s ornamentální slepotiskovou výzdobou. V textu četné kresby, plány a ilustrace. Mědirytinový plán obléhání pevnosti Rheinberg Frederikem Hendrikem knížetem oranžským (1584-1647) v r. 1633: *Abbildung Welcher gestalt die Festung Rheinberg von Printz Friderich Henrichen, im Jahr 1633 beläget und eingenommen worden.* — *Historie kodexu*: O původu rukopisu informuje pozdější text na titulní straně dole: *"Opus praeclarissimi P. Lucae Mösch a S. Edmundo, qui Nicolsburgi obiit anno 1701. Est manuscriptum originale."* (razítko) ZEMSKÁ A UNIVERSITNÍ KNIHOVNA V BRNĚ.

**Lucas Moesch a S. Edmundo: "Polemarchus tacticus,
offensivus ac defensivus sive ars ponendi castra, urbesque
obsidendi et defendendi Baymocii in arce penes Prividiam
anno polemarchi Divini incarnati 1687"**

- (a) p. 1-27 "Tactica sive ars ponendi castra, et instruedni acies A. D. 1687"
"Pars I. De arte disponendi castra. Tactica haec est locorum in campo designando ..." x "... vel in castris sub custodia reliquantur"
- (b) p. 29-30 "Regulae tacticae pro manipulis militaribus"
"1. Pediti communiter in latere frontali in latum dantur 4. pedes seu 2. gressus ..." x "... sunt in fronte ac latere milites"
- (c) p. 35-79 "Polemica offensiva et defensiva sive ars oppugnandi ac defendendi munimenta, compendio proposita Baymocii anno polemarchi Divini in carne humana 1687"
"Pars I. De polemica offensiva vel arte obsidendi, oppugnandi et occupandi urbes ..." x "... Reparentur omnes ruinos urbis, cui in ... optime possidendum est, non aliter quam si brevi obsidio foret expectanda. Ad gloriam Dei exercituum. [dále následuje text, který je až do konce přeškrtnut] Quomodo tradendum est munimentum, bene transigat cominendas ... ubi etiam de tormentis aliqua annotavimus. Ad gloriam Dei exercituum."

Latinský rukopis o stavění vojenských táborů, obléhání a bránění pevností. Autorem rukopisu je piarista Lucas Moesch a S. Edmundo, vlastním jménem Joannes Jacobus Mösch, který žil v letech 1651-1701. Narodil se v Mohuči, zemřel 24.3.1701 v Mikulově. Do řádu vstoupil v roce 1668. Působil v četných kolejích jak u nás tak i v Polsku a v Uhrách, vyučoval matematiku a architekturu. Byl viceprovinciálem uherské provincie. Jeho díla vycházela tiskem (v Trnavě) už za jeho života. Rukopis vznikl na zámku Bojnice nebo Prievidza, kde piarista působil jako vychovatel a učitel synů Karla Pálffyho. Podle Horányiho a Viňase se Moeschovy rukopisy nacházely v Mikulově. Dnes lze kromě tohoto rukopisu identifikovat ještě následující tři exempláře: ve sbírce piaristických rukopisů (lokace MP) Moravské zemské knihovny dva rukopisy pod signaturou MP 21 a MP 26 a jeden rukopis v Moravském zemském archivu (MZA Brno, Piaristé Mikulov, inv. č. 2, sig. A 2, kart. 1), který obsahuje řádové předpisy pro potřeby provinciála.